

DIE EFFEK VAN 'N LEESHULPPROGRAM OP
KLEURLING-HOËRSKOOLLEERLINGE:
'N VERGELYKENDE PSIGOLOGIESE ONDERSOEK

PETRUS DANIEL FRANCOIS VOGES

Skripsie voorgelê ter gedeeltelike voldoening
aan die vereistes vir die graad Magister Artium
in Voorligtingspsigologie aan die Potchefstroomse
Universiteit vir Christelike Hoër Onderwys

Studieleier: Dr. G.P. Louw

POTCHEFSTROOM
Desember 1985

Opgedra aan Elize en Wimpie

OPMERKINGS

Geldelike bystand van die Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing ten opsigte van die koste van dié navorsing word hierby met dank erken.

Alle menings wat in hierdie werk uitgespreek word of gevolgtrekkings waartoe geraak word, is dié van die ondersoeker en moet in geen geval beskou word as 'n weergawe van die menings of gevolgtrekkings van die Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing nie.

VOORWOORD

My opregte dank en waardering aan:

Dr. G.P. Louw vir sy bekwame leiding, belangstelling, waardevolle wenke en opbouende kritiek as my studieleier.

Die Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing vir hulle finansiële steun.

Mev. S. Uys van die Statistiese Konsultasiediens van die PU vir CHO vir haar waardevolle hulp met die statistiese verwerkings.

Ook aan prof. H.S. Steyn van die Statistiese Konsultasiediens en prof. S. Oosthuizen van die departement Psigologie, PU vir CHO, vir hulle wenke omtrent die statistiese verwerking van die gegewens.

Dr. H.M. Viljoen van die departement Algemene Taal- en Literatuurwetenskap, PU vir CHO, vir die taalversorging van dié skripsie.

Mev. E. Schutte vir die tik van dié skripsie.

Mevv. J.F.C. Louw en M.J.J. Beukes vir hulle hulp met die insameling van gegewens en toepassing van die leeshulpkursus op die Kleurlinghoërskoolleerlinge.

Mnr. A.F. Ruiters, hoof van die Promosa Sekondêre skool, vir sy samewerking.

Die proefpersone vir hulle samewerking.

My gesin vir hulle samewerking en motivering.

P.D.F. Voges

INHOUDSOPGAW

HOOFSTUK 1

DOELSTELLING EN LITERATUUROORSIG

1.1	DOELSTELLING	1
1.2	PROBLEEMSTELLING EN HIPOTEESES	1
1.3	LITERATUUROORSIG	4
1.3.1	Begripsomskrywing	4
1.3.1.1	Wat is lees?	4
1.3.1.2	Wat is 'n leesprobleem?	6
x 1.3.1.3	Die Kleurling	9
1.3.1.4	Stad en Platteland	11
1.3.2	Die belangrikheid van lees	13
1.3.2.1	Inleiding	13
1.3.2.2	Die noodsaaklikheid van lees in die algemeen	14
1.3.3	Die aard van die leesproses	19
1.3.3.1	Teoretiese leesmodelle	19
1.3.3.1.1	Die opties-meganiese model	20
1.3.3.1.2	Die psigometriese model	20
1.3.3.1.3	Psigologiese modelle	22
1.3.3.1.4	Die kommunikasiemodel	25
1.3.3.1.5	Linguistiese modelle	27
1.3.4	Die omvang van die leesprobleem	28
1.3.4.1	Algemeen	28
1.3.4.2	Geslagspesifieke leesprobleme	29
1.3.4.3	Leesprobleme in die stad en platteland	30
1.3.5	Die etiologie van leesprobleme by die Kleurling	31
1.3.5.1	Inleiding	31
1.3.5.2	Skolastiese determinante	32
1.3.5.2.1	Gebrekkige voorskoolse milieu	33
1.3.5.2.2	Kleuterskoolvoorsiening	34
1.3.5.2.3	Verpligte skoolbesoek	37
1.3.5.2.4	Vroeë skoolverlating	38
1.3.5.2.5	Differensiasie	40
1.3.5.2.6	Oorvol klasse en ónvolgende klaskamerakkommodasie	42
x 1.3.5.2.7	Onderwysertekort en -onbekwaamheid	47

× 1.3.5.3	Sosiaal-ekonomiese determinante	50
1.3.5.3.1	Gesinsdesorganisasie	52
1.3.5.3.2	Woonbuurte en behuising	59
1.3.5.3.3	Ontspanning en vryetydsbesteding	60
1.3.5.3.4	Taalprobleme	62
1.3.5.3.5	Fisieke en gesondheidsprobleme	66
1.3.6	Die diagnosering van leesprobleme	68
1.3.6.1	Inleiding	68
1.3.6.2	Vlakke van diagnosering	69
1.3.6.3	Metodes van diagnosering	70
1.3.6.3.1	Formele toetse	70
1.3.6.3.2	Informele leestoetse	71
1.3.6.3.3	Ander informele tegnieke	71
1.3.6.4	Diagnosering in Kleurlingonderwys	72
1.3.7	Leeshulpverlening	73
1.3.7.1	Inleiding	73
1.3.7.2	Leesbehandelingsmetodes	74
1.3.7.2.1	Die basieseleesboekmetode	74
1.3.7.2.2	Die alfabetmetode	75
1.3.7.2.3	Die klankmetode	76
1.3.7.2.4	Die taalervaringsmetode	76
1.3.7.2.5	Die linguistiese metode	77
1.3.7.2.6	Die neurologiese metode	78
1.3.7.2.7	Die kinestetiese metode	79
1.3.8	Samevatting en slotbeskouing	81

HOOFSTUK 2

METODE VAN ONDERSOEK

2.1	PROEFPERSONE	83
2.1.1	Identifikasie van proefpersone en resultate	85
2.2	MEETINSTRUMENTE	86
2.2.1	Die Oftalmograaf	86
2.2.1.1	Geskiedkundige agtergrond	86
2.2.1.2	Beskrywing van die apparaat	87
2.2.1.3	Die funksie van die oftalmograaf in die leeshulpverlening= situasie	88

	2.2.1.4	Omskrywing van enkele begrippe	88
	2.2.2	Skolastiese prestasie	89
×	2.2.3	Die Opname van Studiegewoontes en -Houdings (hierna ook genoem die OSGH)	90
	2.2.3.1	Agtergrond	91
	2.2.3.2	Gebruik van die OSGH	91
	2.2.3.3	Die ontwikkeling van die vraelys	92
	2.2.3.4	Nasien van die OSGH-antwoordblad	92
	2.2.3.5	Norme	92
	2.2.3.6	'n Kort beskrywing van die OSGH-skale	93
	2.2.3.7	Samevatting	93
	2.2.3.8	Motivering vir insluiting	94
	2.2.4	Die Senior Aanlegtoetse (hierna ook genoem die SAT).....	94
	2.2.4.1	Die doel met die toetsbattery.....	94
	2.2.4.2	Aanleg	94
	2.2.4.3	Rasionaal	95
	2.2.4.4	Beskrywing van die toets en die aanlegte wat gemeet word..	96
	2.2.4.5	Standaardisering van die Senior Aanlegtoetse	100
	2.2.4.5.1	Agtergrond	100
	2.2.4.5.2	Bepaling van norme	100
	2.2.4.6	Tegniese besonderhede	100
	2.2.4.6.1	Betroubaarheid	100
	2.2.4.6.2	Geldigheid	101
	2.2.4.7	Empiriese bevindings aangaande die aanlegte wat deur die senior Aanlegtoetse gemeet word	101
	2.2.4.8	Rede vir insluiting	101
×	2.2.5	Die Hoërskoolpersoonlikheidsvraelys (hierna ook genoem die HSPV)	102
	2.2.5.1	Agtergrond	102
	2.2.5.2	Doel	102
	2.2.5.3	Eienskappe	102
	2.2.5.4	Primêre faktore	103
	2.2.5.5	Beantwoording en nasien	108
	2.2.5.6	Toetstyd	108
	2.2.5.7	Betroubaarheid en geldigheid	108
	2.2.5.8	Motivering vir insluiting	109
	2.2.6	Die IPAT-Angsskaal	109

2.2.6.1	Beskrywing	109
2.2.6.2	Toepassing	110
2.2.6.3	Nasien	110
2.2.6.4	Betroubaarheid en geldigheid	111
2.2.6.5	Motivering vir insluiting	112
2.3	DIE ONDERSOEKPROSEDURE	112
2.4	DIE LEESAPPARAAT EN -PROGRAM	114
2.4.1	Die Tagistoskoop	114
2.4.1.1	Beskrywing van die apparaat	114
2.4.1.2	Die waarde van die tagistoskoop vir die leeshulpverle=	
	ningsituasie	115
2.4.2	Leesbeheerapparaat	115
2.4.2.1	Beskrywing van die apparaat	115
2.4.2.2	Die waarde van die leesbeheerapparaat vir die leeshulp=	
	verleningsituasie	116
2.4.3	Die leeshulpverleningsprogram	117
2.4.4	Samevatting	118
2.5	STATISTIESE TEGNIEKE	119
2.6	SAMEVATTING EN SLOTBESKOUIING	119

HOOFSTUK 3

BESPREKING VAN RESULTATE

3.1	INLEIDING	121
3.1.1	Kriteria vir eiesoortigheid	121
3.1.2	Bespreking van die resultate	123
3.2	LEESVERMOEË	124
3.2.1	Globale uiteensetting van resultate behaal met die of=	
	talmograaf	124
3.2.1.1	Gesamentlike kontrolegroep (GK)	124
3.2.1.2	Gesamentlike eksperimentele groep (GE)	125
3.2.1.3	Gesamentlike eksperimentele (GE) en kontrolegroep (GK)	126
3.2.1.4	Gevolgtrekking en evaluering van hipoteses	128
3.2.2	Reduksionistiese uiteensetting van die oftalmografiese	
	metings	129
3.2.2.1	Standaard 8-steekproef	129

3.2.2.1.1	Standerd 8-kontrolegroep (K8)	129
3.2.2.1.2	Standerd 8 eksperimentlee groep (E8)	130
3.2.2.1.3	Standerd 8 eksperimentele en -kontrolegroep	131
3.2.2.1.4	Gevolgtrekking en evaluering van hipoteses	133
3.2.2.2	Standerd 9-steekproef	133
3.2.2.2.1	Standerd 9- kontrolegroep (K9)	133
3.2.2.2.2	Standerd 9 eksperimentele groep (E9)	134
3.2.2.2.3	Die standerd 9 eksperimentele en -kontrolegroep	135
3.2.2.2.4	Gevolgtrekking en evaluering van hipoteses	137
3.2.2.3	Standerd 8- en 9-kontrolegroep.....	138
3.2.2.4	Standerd 8 en 9 eksperimentele groep	139
3.2.3	Samevatting	141
3.3	SKOOLPRESTASIE	141
3.3.1	Globale uiteensetting van skoolprestasie	141
3.3.1.1	Gesamentlike kontrolegroep (GK)	141
3.3.1.2	Gesamentlike eksperimentele groep (GE)	142
3.3.1.3	Gesamentlike eksperimentele en kontrolegroep.....	142
3.3.1.4	Gevolgtrekking en evaluering van hipoteses	143
3.3.2	Reduksionistiese uiteensetting van skoolprestasie	144
3.3.2.1	Standerd 8-steekproef	144
3.3.2.1.1	Standerd 8-kontrolegroep (K8)	144
3.3.2.1.2	Standerd 8 eksperimentele groep (E8).....	144
3.3.2.1.3	Standerd 8 eksperimentele en -kontrolegroep	145
3.3.2.1.4	Gevolgtrekking en evaluering van hipoteses	146
3.3.2.2	Standerd 9-steekproef	147
3.3.2.2.1	Standerd 9-kontrolegroep (K9).....	147
3.3.2.2.2	Standerd 9 eksperimentele groep (E9).....	147
3.3.2.2.3	Standerd 9 eksperimentele en -kontrolegroep	148
3.3.2.2.4	Gevolgtrekking en evaluering van hipoteses	149
3.3.2.3	Standerd 8- en standerd 9-kontrolegroep.....	150
3.3.2.4	Standerd 8 en 9 eksperimentele groep.....	150
3.3.3	Samevatting	152
3.4	OPNAME VAN STUDIEGEWOONTES EN -HOUDINGS	153
3.4.1	Globale uiteensetting van die tellings behaal in die OSGH.	153
3.4.1.1	Gesamentlike kontrolegroep (GK).....	153
3.4.2.1	Gesamentlike eksperimentele groep (GE).....	154
3.4.1.3	Gesamentlike eksperimentle en kontrolegroep.....	155

3.4.1.4	Gevolgtrekking en evaluering van hipoteses	157
3.4.2	Reduksionistiese uiteensetting van die tellings behaal in die OSGH	158
3.4.2.1	Standerd 8-steekproef	158
3.4.2.1.1	Standerd 8-kontrolegroep (K8).....	158
3.4.2.1.2	Standerd 8 eksperimentele groep (E8).....	159
3.4.2.1.3	Standerd 8 eksperimentele en -kontrolegroep.....	159
3.4.2.1.4	Gevolgtrekking en evaluering van hipoteses	162
3.4.2.2	Standerd 9-steekproef.....	162
3.4.2.2.1	Standerd 9-kontrolegroep (K9).....	162
3.4.2.2.2	Standerd 9 eksperimentele groep (E9).....	163
3.4.2.2.3	Standerd 9 eksperimentele en -kontrolegroep.....	164
3.4.2.2.4	Gevolgtrekking en evaluering van hipoteses.....	165
3.4.2.3	Standerd 8- en 9-kontrolegroep.....	166
3.4.2.4	Standerd 8 en standerd 9 eksperimentele groep.....	167
3.4.3	Samevatting	168
3.5	AANLEG (Senior Aanlegtoetse)	169
3.5.1	Globale uiteensetting van tellings behaal in die SAT	169
3.5.1.1	Gesamentlike kontrolegroep (GK).....	169
3.5.1.2	Gesamentlike eksperimentele groep (GE).....	170
3.5.1.3	Gesamentlike eksperimentele en -kontrolegroep	171
3.5.1.4	Gevolgtrekking en evaluering van hipoteses.....	174
3.5.2	Reduksionistiese uiteensetting van die tellings in die SAT.	176
3.5.2.1	Standerd 8-steekproef.....	176
3.5.2.1.1	Standerd 8-kontrolegroep (K8).....	176
3.5.2.1.2	Standerd 8 eksperimentele groep (E8).....	177
3.5.2.1.3	Standerd 8 eksperimentele en -kontrolegroep.....	178
3.5.2.1.4	Gevolgtrekking en evaluering van hipoteses.....	181
3.5.2.2	Standerd 9-steekproef.....	181
3.5.2.2.1	Standerd 9-kontrolegroep (K9).....	181
3.5.2.2.2	Standerd 9 eksperimentele groep (E9).....	182
3.5.2.2.3	Standerd 9 eksperimentele en -kontrolegroep	183
3.5.2.2.4	Gevolgtrekking en evaluering van hipoteses.....	185
3.5.2.3	Standerd 8- en 9-kontrolegroep.....	186
3.5.2.4	Standerd 8 en standerd 9 eksperimentele groep.....	188
3.5.3	Samevatting	189

3.6	PERSOONLIKHEIDSEVALUERING	190
3.6.1	Globale uiteensetting van die tellings behaal in die HSPV en die IPAT-Angsskaal.....	190
3.6.1.1	Gesamentlike kontrolegroep (GK).....	190
3.6.1.2	Gesamentlike eksperimentele groep (GE).....	192
3.6.1.3	Gesamentlike eksperimentele en kontrolegroep.....	194
3.6.1.4	Gevolgtrekking en evaluering van hipoteses.....	200
3.6.2	Reduksionistiese uiteensetting van tellings in die HSPV en die IPAT-Angsskaal.....	201
3.6.2.1	Standerd 8-steekproef.....	201
3.6.2.1.1	Standerd 8-kontrolegroep (K8).....	201
3.6.2.1.2	Standerd 8 eksperimentele groep (E8).....	203
3.6.2.1.3	Standerd 8 eksperimentele en -kontrolegroep.....	205
3.6.2.1.4	Gevolgtrekking en evaluering van hipoteses.....	210
3.6.2.2	Standerd 9-steekproef.....	211
3.6.2.2.1	Standerd 9-kontrolegroep (K9).....	211
3.6.2.2.2	Standerd 9 eksperimentele groep (E9).....	213
3.6.2.2.3	Standerd 9 eksperimentele en -kontrolegroep.....	215
3.6.2.2.4	Gevolgtrekking en evaluering van hipoteses.....	220
3.6.2.3	Standerd 8- en standerd 9-kontrolegroep.....	221
3.6.2.4	Standerd 8 en standerd 9 eksperimentele groep.....	227
3.6.3	Samevatting	232
3.7	SAMEVATTING EN SLOTBESKOUIING	233

HOOFSTUK 4

SAMEVATTING EN GEVOLGTREKKING

4.1	INLEIDING	237
4.1.1	Literatuuroorsig.....	237
4.1.2	Metode van ondersoek.....	238
4.1.2.1	Steekproef.....	238
4.1.2.2	Meetinstrumente	239
4.1.2.3	Ondersoekprosedure.....	239
4.1.3	Navorsingsbevindings en gevolgtrekkings	240
4.1.3.1	Leesvermoëns	240
4.1.3.2	Skoolprestasie	241

4.1.3.3	Studiegewoontes en -houdings	241
4.1.3.4	Aanleg	242
4.1.3.5	Persoonlikheid	242
4.2	BEPERKING VAN HIERDIE ONDERSOEK	244
4.3	RIGLYNE VIR VERDERE NAVORSING	245
4.4	SLOT	245
	BIBLIOGRAFIE	247
	BYLAE	257
	SUMMARY	303